

Mann Jakab nyílt levele Kelemen Béla főispánhoz

(Saját tudósítónktól.) Dr. Kelemen Béla főispán értékes kezdeményezését, hogy az új kórház alapkövét a királyi pár őszi látogatása alkalmával helyezték el és hogy az új kórházra öt millió koronát szavazzon meg a város, a rendkívüli közgyűlés összehasonlíthatatlanul nagy többséggel határozattá érlelte. A nagyhorderejű kérdéshez érdeméhez mért hangon szól most hozzá dr. Mann Jakab, a szegedi bábaképezde nagyevű igazgatója egy nyílt levélben, amelyet a főispánhoz intéz. A kórház-ügy aktáihoz tartozik azon kívül az a levél, amelyet dr. Grasz Emil egyetemi tanár intézett a főispánhoz. Alább mindkettőt egész terjedelmükben közöljük. Egyrészt azért, mert a városnak ebben a nagy ügyében még mindig helyénvaló, sőt szükséges az agitáció, másrészt azért, mert két kiváló orvostanárnak közegészségügyi viszonyainkról való véleményét ismerjük meg az itt következő sorokból:

Méltóságos Főispán Ur!
Tisztelt Barátom!

Hazafini tisztelettel üdvözöllek az új kórház építése nemes-nagy eszméjének felvetése alkalmából, annál inkább, mert meggyőződésem szerint izzó hazaszeretettel és ismert energiákkal képes lesz az „Igé” testté is formálni.

Mellőzve minden fölösleges szószaporítást, ami a kórház rendeltetése, magas hivatása, nélkülözhetetlenségére vonatkozhatik, egyenesen a dolog érdemére térek és kijelentem, hogy először új kórházra felültem már évtizedek óta kénytelenek vagyunk szegényesen bevallani, hogy a mostani kórház Szeged „szegényfoltja”, másodsor, ha az így van, akkor okvetetlenül és haladéktalanul föl kell a kórházat építenünk, akár 5 millió, akár 21 millió koronába kerül a fölépítése.

Tagadhatatlan ugyan, hogy elsősorban — törvény szerint is — az állam kötelessége emberanyaga fölött örködni, amit csak közhasznú egészségügyi intézmények, azaz modern kórházak építésével képes lehetőség szerint biztosítani. Szerencsétlen politikai viszonyaink és a magunk éhletlensége sajnosan késleltették — úgy, mint sok egyéb közhasznú intézményeink — létesülését és valóban erősen okadatolt vágyaink teljesülését. És mi eme politikai káros következmények súlyos hatása alatt csak nyögni tudtunk és tétlenségre vagyunk kénytelenek kárhóztatni magunkat.

Hát kérem, ennek a végzetes közönyösségnek, tétlenségnek letűnt a korszaka. Ma nem lehet már elnémitani vagy megsemmisíteni jogos igényeket. Ma talpon kell állanunk és az államtól legalább méltányos hozzájárulást kell követelnünk, különösen, ha sajnosan tapasztalunk kell, hogy jelentéktelenebb, habár jómódu gazdag városoknak nemcsak anyagi hozzájárulást biztosítanak, hanem tisztán állami kórházakat állítanak a polgárságból kipréselt milliőkből. Feltéve azonban — de egyáltalában meg nem engedve — azt a lehetetlen helyzetet, hogy az állam szűkmarkúsága miatt nem részesülhetnénk abban a mértékben támogatásban, amely mértéket megszabja az ősz puszta magyar faj fenntartása és ápolása: magunkban kell felélesztelnünk azt az apáinktól örökölt öserőt, amelyvel sikeresen szembeszállhatunk olyan magyarka kishitű és legfeljebb népszerűsége számító okoskodással, hogy az új kórház építésével Szeged városa gazdaságilag tönkremegyen és hogy éppen ezért meg kell elégednünk olyan megoldással, amely az egész kórházügy végleges, rendes elintézését ismét beláthatatlan időkre eltemeti és a szatmári kórház elszomorító sorsára juttatja. Avatott részről hiteles adatokkal kimutatták már,

hogy Szeged városa nagy vagyonának észszerű és korunknak megfelelő kezelése mellett a gazdasági egyensúly katasztrófális meg rázkódtatása nélkül megvalósítható az új kórház létesítése.

Meg lehet és meg kell tehát építenünk, ha szükséges saját erőnkkel — mert elbirjuk — a modern kórházat, még pedig Korb tervei szerint, meg kell építenünk jövőnk érdekében, a város és az egész délvidék népeinek egészsége és jóléte biztosítására emberi lehetőség szerint, röviden meg kell építenünk, mert — mint Jókai mondaná — mert muszáj. Biztosítanunk kell a népjólét legelemibb követelményeit.

Legyen szabad — és ezt úgy gondolom, szerénytelenség nélkül tehetem — eklatáns példára saját intézetem történetére hivatkoznom. Igénytelen, kicsi csapattal, szerény eszközökkel szerveztem meg a szegedi m. kir. állami bábaképezdével kapcsolatos szülő- és nőbetegklinikát és nagy küzdelmek árán ugyan, de csakhamar világhírű lett a szegedi női klinika. Itt is hasznat kívánt Trefort, de halhatatlan érdemű tanácsosa, Markusovszky röviden megértette miniszterével, hogy ezektől az intézetektől nem szabad hasznat várnia az államnak, hanem megfordítva: áldozatot kell hozni. Éppen azért, mert az állam rendelkezésemre bocsátott minden szükséges eszközt, képes voltam a szerény intézményt oda emelni, hogy ma már és minden időben egyenrangú volt az egyetemi hasonló klinikákkal; és ma már valóságos áldása a szülőasszonyoknak és beteg nőknek. Nemcsak a leányanyáknak, hanem ma már sokkal nagyobb arányban a törvényes szüléseknek lett vallóságos mentővára és pedig paraszt és uri, szegény és gazdag szülőnőknek egyaránt ugyanarra, hogy tetemes kibővítés után immár ismét szünek a helyiségek a mindenünnen jelentkező szülőnők elhelyezésére. (Épp ezért legyen szabad itt közbevetnem, hogy az új kórházban, mint egyebütt is van, szükséges lesz egy külön pavillont berendezni szülőnők részére.) Hogy milyen nyugodtan viselik el a terhességet és mennyi bizalommal tekintenek a szülőnők nehéz óráik elé, azt csak az egy Isten tudja, meg én. Hányszor jönnek fiatal anyák vigán vizsgáló asztalomra azzal, hogy nem félnek a szüléstől, hiszen biztos kezekben vannak és hányszor mentjük meg a legborzasztóbb — az anyát és magzatát egyaránt életveszélybe ejtő — komplikációból az anya életét. Ma már nem fél okos asszony Szegeden a szüléstől, úgy, mint régi időkben Semmelweis előtt és Semmelweis után is még hosszú időközön át félnie kellett minden nőnek kivétel nélkül, amikor 100 szülő nő közül 13 (egy évben 100 közül 29) halt meg a szüléssel kapcsolatban, mikor tehát minden terhes nő kivétel nélkül remegett a szüléstől, mikor legszentebb hivatásának kellett eleget tennie. Ma már minden

tanyai ember tudja, hogy hova lehet bizalommal fordulnia veszély idején.

Ugy, tökéletesen úgy lesz a modern új kórházban is. Kétféle orvosaink, akik most igazán valóságos kinlódással és nem ritkán komoly aggodalommal kénytelenek a szükséges biztosítékok fogyatékos, kétes funkciója miatt olyan műtétet végezni, amely modern felszerelésű kórházban a sebészet mai technikája mellett a legjobb kilátással és biztos eredménnyel végezhető: végre fel fognak lélekzeni boldogságukban, úgy életeket menthetnek és egészséget osztogathatnak a legkétségbeejtőbb esetekben. Ez a szenvedő emberiség nem fog többé félni a kórházról és átkozódni a kórházra, sőt minden bizalmával oda fordul, ahol biztosan találja a tudomány segítségét.

Midőn ezek után hangsúlyozni kívánom, hogy az új, modern kórház nemcsak minden felebarátunk testi jólétének biztosítását nyújtja emberi lehetőség szerint és az orvosi továbbképzés hathatós eszköze gyanánt ezer meg ezer ember egészségére lesz jótékony befolyással, hanem rendkívüli hatással lesz népiünknek az egészség és kultúra szempontjából való nevelésére és végre hatalmas eszköz lesz kezünkben bármikor felső tanintézet — vagy nevezzük nevén — az egyetem kiterjesztésére, vagy legalább orvosi akadémia jellegű intézmény létesítésére, ismételve kérlek, Méltóságos Uram, haladj tántoríthatatlanul a megkezdett úton, mutasd meg kérlek hogy: Él magyar, áll Buda még, a mult csak példa legyen most! Követni fog Téged indivisibiliter és inseparabiliter szeretett városunk minden magyar érzésű polgára és végtelen örömünkre és büszkeségünkre fog szolgálni, ha a „Károly-kórház”, az új közegészségügyi intézmény létesülése a magyar nemzeti kulturában történelmi magaslatra emelt Nevedhez fűződik és Téged nemcsak az imádozott magyar faj, hanem az emberiség történelmében is mint alkotó vezért üdvözölhetünk! Isten vezéreljen!

Bad Aussee, 1918. VIII. 18.

Dr. Mann Jakab,
m. kir. udvari tanácsos,
bábaképezdei igazgató-tanár.

Méltóságos Főispán Ur! Az újságból értesülök, hogy Szeged város a kórház új építését elhatározta. Évek óta egész erőmből küzdök amellett, hogy jó vidéki kórházak épüljenek, mert szilárd meggyőződésem, hogy Magyarország közegészségügye elsősorban kórházügy. 1911-ben mint a magyar kormány képviselője a drezdai nemzetközi higiénie kiállításon büszkeséggel mutattam a szász királynak a szegedi új kórház terveit s pótolhatatlan kár és veszteség, hogy az a háború előtt nem épült föl. De bármilyen áldozatba kerüljön is az ma, a kórházat létesíteni kell! Ez a legsürgősebb, legégetőbb feladat, ugyszólván a városi élet kérdése. Méltóságos Főispán Ur legőszintébb tisztelője: Grasz Emil, udvari tanácsos, egyetemi tanár.

Javaslat a légszeszgyár mielőbbi megváltásáról

— A pénzügyi bizottság ülése. — Emelik a vízdíjat és a piaci helypénzt. — Létesítse a város a fehértói halastavat. — A jövő évi költségvetés. —

(Saját tudósítónktól.) A város pénzügyi bizottsága pénteken délután ülést tartott. Az ülésen, amely a jövő évi költségeloirányzatot vette tárgyalás alá, dr. Somogyi Szilveszter polgármester elnökölt. A bizottság alig két óra alatt végzett a költségeloirányzattal, a melynek csaknem minden tételét változtatlanul hagyták. Az eloirányzat szerint a város 7 millió 918,533 koronás bevételével szemben a kiadások végösszege 9 millió 484,151 korona, vagyis 1 millió 565,000 koronás hiány áll fenn. A hiányt azonban az ötven százalékos pótdadó teljesen fedezi. Az ülés lefolyásáról az alábbi tudósításunk számol be:

Balogh Károly előadta, hogy a költségvetés a lehető legnagyobb gonddal van összeállítva; tétellei a lehető legréálisabbak. A kiadási eloirányzat egy millió 800,000 koronával több, mint volt 1918-ban. A város bevételei az eloirányzat szerint különféle díjak emelésével egy millió 95,000 koronával emelkednek. A város bevételei és kiadásai között mutatkozó hiány az ötven százalékos pótdából megtérül. A költségeloirányzat szerint a pótdadó emelésére 1919-ben sem lesz szükség.

Általánosságban ismerteti ezután a költségeloirányzat egyes tetteit. A vágóhídi be-